

Pridplata
na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. IV. U Kalači.

U Četvrtak 29. Listopada. 1874.

Broj 22.

Devetnajesti dan mjeseca Listopada bio je po Zagreb svečan i, veličanstven, a po sve južne Sla-
vene radostan i veselo. Onda se Sveučilište, darežljivom rukom prvog sina domovine Gospodina Josipa
Jurja Strossmayera djakovačkog biskupa zasnovano, pomoćnikom odlikovanih rodoljuba podizano, žrtvom
cile Hrvatske oživotvoreno, prejasnim imenom Kralja Franje Josipa okršteno : po svietlom Banu Gospo-
dinu Ivanu Mažuraniću otvorilo u sriedi sjajnih gostiuh — i silna narodna oduševljenja.

Dakle zasijana je njiva, koja će roditi zlatne klase znanosti pa će se ovima kruhom prosviете
nahraniti, usadjena je voćka, koja će roditi Slatko voće nauka, pa će se snjime nasladjivat, otvoreno je
vrilo odkud će izticati potoci znanosti da sačinie rieklu obraženosti, pa će se iz nje napajati Sinovi južnih
slavena. Budi vavjek nama draga i mila slavenska narodnost, koja si se ovim danom uspela na slavu
gore olympa. I mi odud iz daleka idjemo da prinesemo koji kamečak onom žrtveniku, na kom će se
prikazivat darovi uma i razuma, da se obogati i oplemeni Sree svakog slavena. Neka je tako!!!

D I V O J K E.

I.

Kad ljudi pričaju, onda kažu da je jezik najbolje i najlošie
udo u čovjeku, da usta imaju čudno svojstvo izdahnuvaju na
vruće hladno, a na hladno vruće, ja neću ovde da iztraživam na-
čin ovih stvari, buduće bi našoj svrhi malo pripomoglo, al valja
mi primjetiti : da ako bi tko dobio volju pričati, moglo bi reći, da
je ženskinja vrilo iz kojeg iztiče po ljudstvo dobro i zlo, plemeni-
to i podlo. O zlu neka piše komu je omililo — a menije naj-
draže naše ljepotice gledati, kad iz njih izvire sve ono dobro —
od kog se sačinjava naslada i ublaženje ljudsko. Njeko žens-
kinje prosvjeduju proti uvedenu društvenu redu, kojim se
tobože ženskinje podvrgavaju mužkarcem. No ovo ako je gdje
obistinjeno, valja upisati onom duhu, kojije na novo zagrizao u
poganluk, jerbo kršćjanluk nepoznaje druge razlike medju dva-
juh spolih van one : koju je Bog u njih uveo — i po kojoj razli-
lici — poso kolovodstva — i veće težine oslonja se na mužka
ramena, a drugi se povjerava Krasoticam. Što ona sloboda koja
se tiče svakog uda ljudskog nije bila sve do najnovieg vriemena
u duhu Hristovom izvedena po ženskinje, netrieba upisati dru-
gom već onoj sudbini kojoj je podloženo ljudstvo : da nikaka
istina neprodire lahko sve slojeve društvene, buduće joj priče
put predsude. Na umirenje ženskinja dosta im je spomeniti se
da je, najveći broj, ljudstva svo do skora iz uživa slobode i
prava izključen bio.

Ima ipak takvih dužnosti u zadržnom i društvenom ži-
ću, koje će uvijek ostati pre ramenih ženskinjah, mah će se kolo
svieta i drugim načinom. krećati, diešia odaja, kujna, smočnica,
bašta i avlia, nikad neće voljno drugog priznat da snjima
upravlja van matere, i gazdarice. Mužke glave i ruke navadno
su u ovom obziru nevješto i neuke.

Al nekaim je ovo polje za razpravu prosto — nije mi
volje da se sa ženskinjam prepirem o tom : dali je dioba već
podpuno dovršena, u praviln — medju mužkih i ženskih. Ja
naše krasotice najmilie gledam kao vrila iz kojih izvire sve

ono dobro kojim se čovjek ublažava. I mislim da ona ženski-
nja, u kojoj se ovo vrilo sačuva nepomutjeno — ostaje prid
svakom čovjeku ciena neizplatljene.

Ja ne tajim, da ima na svietu zločesta oca, nevriedna
muža, prokleta sina, nemila brata. Al tvrdo sam uvjeren : da
neima na svietu čovjeka koji nebi želio, da ima mater koja kipi
milinom, da ima ženu koja se raztaplja od ljubavi, da ima kei
ogradjenu bedemom nevina stida, da ima sestru nepokaljana
glasa.

Svaki mužkarac mah i nije prosvietljena uma i ugledje-
na srea osića da je ljudstvo po Blaženoj Djevici u Isusu prepo-
rodjeno — i to što je po Blaženoj Djevici za cilo ljudstvo učini-
jeno — čini i tvori se po svakoj Djevici u okrugu jedne obi-
teli zadruge, po svakoj ženi po svakoj, materi, po svakoj keeri,
po svakoj sestri.

Nikad nisam vidio obitel veselu, ako nije imala kei, ni
sestru, ili mladu — duhom nevine radosti nadahnujeuu, uikad
nisam vidio zadrugu u imanju napridujuću, ako nije imala
brizljivu gazdaricu, vještu stanaricu. Nikad nisam vidio poh-
valjenu u djeci zadrugu, ako nije imala mudru, i nabožnu
mater.

Ako si opazio koju zadrugu slaviansku kojoj si se divio
kako sva dieca umiu štit, pisati, i računati uvjeravam te : da
ćeš vrhu njih naći mati koja nemiruje, dok svako djete u škulu
neodpravi. Ako si susreo kakvu obitel, u kojoj hvale ljudi djecu
o skromnosti, poslušnosti, i pokornosti pogledaj im mater, pa
ćeš viditi : da se sva plemenita svojstva u njoj, kano u ogledalu
zrcaju.

Ako ti je pala u oči jedna zadruga, u kojoj se sva uda
odlikuju duhom nabožnim, motri jim mater u govoru i činu pa
ćeš naći : da u njoj obituje duh Isusa koji nije bezposlen, već
dan i noć tvori da sree i dušu svih onih, koji s materom, u
tišnji dodir polaze nabožnostju i čudorednostju naplodi.

Upro si oči u mladića koji ti mudro govori, i čedno se
pokaziva u svakom djelu, nedvoji da muje cvat stida brizljiva
mater za rano u sree usadila. Biraj te dakle krasotice, dali je

zkvh.org.rs

bolje da ostajete vrilom onog što je u ljudstvu liepo, dobro, sveto, pravo, istinito, pa da vam se od svih strana klanjaju, celivaju, iskreno poštivaju. Ili da postanete vrilom iz kojeg izvire svaka nesrića po ljudstvo, pa vas i dobar i zao prezire, i svaki koji vas gladi laže? Birajte ono prvo — pak će te izpriti sva ona prava koja su vam valda još gdje god zatajana. Vjerujte, da je svaki muž izmrzao na zlo, i ako opazi : da ste mu nepomutjeno vrilo iz kojeg erpi muž, otac, brat blaženstvo, onda će vam svako pravo ljudi ponudjavat, i tovarit na vaša ramena kakono toware više put na vaš struk skupu i liepu haljinu.

PRIJATELJU SLAVETIĆU !

Krunisanje papino obdržaje se ponajviše nediljom il drugim svetkom. Taj dan nose papu u svečanom prohodu (procesiji) po konstantinskih skalinih 12 komorskih poslužnikah u hram sv. Petra.

Na velikih crkvenih vratih uzdiže se prijestol pod nebnicom. Nanj se popne sv. otac, a kardinal svećenik Petrova hrama pozdravi ga tuj kratkim latinskim govorom. Iza govora ljubi mu nogu cjelokupno svećenstvo Petrove crkve. Tad sjedne sv. otac opet na nosiljku i svjetina prateća ga sa svećenstvom ulazi u veličanstveno ukrašen hram.

Kod oltara presv. otajstvu, koje je tad izloženo klanjanju pokornikah, sadje sv. otac, klekne na klupčicu pokrivenu erljenom kadifom i ovrši nekoje molitvice. Poslje toga stavo mu mitru na glavu, on sjedne opet na nosiljku i provod kreće u kapelicu sv. Grgura, što ju sagradio g. 1592 Klemens 8. te se zato Klementinskom zove. Tude opet sajde sa stolca, izmoli, klečeć na onizkoj klupi, jednu molitvu i uzajde na pripravljen tuj prijestol, sa koga prima tako zvanu obedienciju poslušnost). Poslušnost pako izkazuju mu kardinali tim što mu stoječki ljube ruku, patrijarsi (prabiskupi i biskupi) ljube klečečki nogu i koleno, a penitencijari (pokorničari) crkve sv. Petra klečečki samo nogu.

Minule poslušnosti pod molitvami obuku sv. otea u crkveno ruho. Ostali pako stožernici i prelati obuku se u svečano, svojemu dostojanstvu dolikujuće, crkveno odielo. Tad pristupi kardinaldekan i natakne sv. otcu na prst papinski prsten ; pruži sv. otcu čunak s tamjanom, da metne tamjana u kandilo. Za tim pojdu svi k velikom oltaru. U prolazu do tam približi se papi jedan meštrovah obrednikah, na vrhu srebrna štapa drži zavrtak kučine, jedan ju klerik, noseći svieću, zapali ; tad obrednik meštar poklekne, digne plamteću kučinu u vis i rekne : „Sveti otče ! Ovako prolazi slava svieta !“ — kao da mu veli : sv. otče ! budi ponizan u svojoj najvišjoj časti ! Triputa izusti te rieči meštar obrednik dok sv. otac dospije k oltaru.

Tad počme najsvečanija krunitbena misa. Oltar stoji usred crkvene ladje, dje se uzdiže velika kupula (kuba). To je najsajunija točka u svoj crkvi sv. Petra, te nalići paviljonu (pridvorku) ležećemu na četiri mjedena (tučena) lišćem izvezena stupa, zanosieća se u visinu na 90 stopah. Na svakom tih pilovah (stupovah), od kojih sa dva težka preko 558 centih, uznosi se pozlaćen 17 stopah visok angjeo. A na veliku žrtveniku (oltaru) gori 112 svietiljkah. Niz oltara divno je ukrašen svod, a u njem ostanci sv. Petra.

Budući se pre sv. misa služi skoro onako ko što ju služi koj biskup il in pod mitrom služeći dostojanstvenik crkveni, to bilježim o njoj samo osobitije posebnosti.

Epistola (poslanica) i evangjelje štiju se najprvo latinski pa grčki. Prije pričesti vrati se sv. otac svomu prijestolu. Podvornici upravljajući stožernik pako, poklem je prikrivenu sv. hostiju digo na zlatnoj pateni (tanjuriću, pladnjicu), i pokle joj duboko poklonio, daje ju latinskomu poddjakonu u ruke. Poddjakon ju nosi pred prijestol, dje joj se uzvišenoj sv. otac klanja i dje ju u tronutju duše obožava. To isto biva i sa sv. kaležom. Tad se sv. otac pričesti stojeć na prijestolu ; pričesti se presv. hostijom i pomoćju sreberne cievčice presv. krvju. Isto se tako pričesti kardinaldjakon i poddjakon, stojeći na prijestolu o desnu i lievu sv. otcu. Tad pridu k oltaru, te očiste i kalež i cievčicu. Za tih obredah svečanih stoje svi kardinali, nadbiskupi i bis-

kupi, držeći svoje mitre u rukuh. Ostali prelati, svećenici i drugi dostojanstvenici, kojim je bilo mjesta u kapelici, kleće. — I sv. otac pride k oltaru, dovrši sv. misu i dade puku blagoslov.

A tad se začme svečana prošencija (prolaz) krunisanju novoga pape. Sv. otea nose na nosiljci pod nebnicom (baldakinom) pram velikoj stanici il balkonu, provirujućem snad vratih sv. Petra, sa koga sv. otac obično dieli svečau apostolski blagoslov.

Je li došao sv. otac na balkon, to se popne tu na prijestol, te ga vidi sva silna svjetina, zastiruća veliki pijac sv. Petra. Prije krunitbe, i prije nego li pjevački sbor odpjeva antifonu (protuspjev) : „Corona aurea super caput ejus,“ t. j. : „zlatna kruna o njegovoj glavi,“ moli kardinaldekan, ostijski biskup, uz podvorbu dvajuh kardinalah djakonah, vrhu krunit se imajuća pape, da mu udieli Bog sretno vladarstvo.

Čim je svršio tu molitvu, snimi sv. otcu prvi kardinaldekan mitru s glave, te mu, s drugim kardinalom dekanom, stavi trostruku zlatnu krunu (tiaru) na glavu ovimi riečmi : „Primi ovu sa tri krune urešenu tiaru, te znaj, da si otac vladarah i kraljevah, da si namjestnik našega Gospoda Isusa Krsta, Komu čast i slava po sve vieke. Amen.“

Na to odmole propisane molitve, a sv. otac ustane i s prijestola udieli puku blagoslov. Iz hiljade grlah odjekuje radost. A papa se, na tom svršetku velike svečanosti, svečanosti krunitbene, vraća u svoju palaču.

U večer je Rimom veličanstvena razsvjeta, a pri njoj najveličanstvenija je gorostasna kuba na divnu hramu sv. Petra.

Hram taj, Ivane ! da neprešutim, sazidan je na onome mjestu, dje je biesni Nero krvoločio kršćani, i dje je sahranjeno drago tiele sv. Petra. Počeli ga graditi g. 1450, a dok su ga sgotovili trajalo 350 godinah ! Već ljeta 1694-toga računao mu trošak Karlo Fontano na 47 milionah škudah. A znamo da su u škudi (taliru) 2 fr. i 24 novčića. Kako je pako sjajna njegova kupula (kuba) visoka i široka, uvidit ćete, Ivane, ako si predstavite, da mu u gornjoj kubi 16 ljudih ima mjesta !

Eto vam, prijatelju, na vaš cienjeni listak kroz poučnu javnost kratka odgovora. Samo ću vam još spomenuti, da je današnji sv. otac u Rimu 80 godišnji starac. Da mu neprijatelj katoličke crkve sbog njegove oduševljenosti za crkvu Božju već odavno žele smrt. Nu ruka ga Božja krepka i mudra tako drži, ko da hoće da njim čuda stvara. A i stvarah ih ; jer evo 26 godinah kako vlada mudro i slavno „Križ od križa“ Pio 9. crkvom Isusovom. Usred burah svjetskih kivnostih i razdorah stoji nepomičan jednom nogom na neborivnoj stieni Petrovoj, a drugom odbija, divni starac, sve talase himbenih varkah bjesomučenikom na zatornu propast.

Dodje li čas i njegova odlazka na istinu, mi ćemo, Ivane plakati dobra otea, koji je najdulje sjedio na sv. stolici Petrovoj, — nu ćemo se i skrušeno moliti, da nam Bog dade u budućem papi ružu među ružicama : vjeru i ljubav na zemlji, a nadu na nebu !

Sve će proći, al do sudnja dne traje Hristova prava nauka i njen pravi blagovjestitelj ! Blaž.

ZANATLJE U LJUDSKOM KOLU.

Da čovik zadobie potpuno poznanstvo svojih pravah i dužnosti, to valja najprve steći poznavanje stališa kog zauzimlje. Božji Meštar je pozvo nas da budemo izvrstni kano Bog otac. No to nećemo u svačem dostići premda smo ljudi, ipak danjom i noćom valja nastojat : da tom prelipom uzoru većma i većma spodobni postanemo. Pojmom o čoviku vazda se pozivamo, da postanemo jednaki, no i to svaki koji nije vitrom mahnut znade : da u svačem nemožemo jednaki biti pošto je nas već Stvoritelj po duševnom i tilesnom daru nejednakima učinio. Ipak nije slobodno ni jedan čas pristati, načine tražit i sridstva, da se većma i većma izjednačujemo. Adama je Bog izgonio napolje iz perivoja, buduć je svemožni i sveznani hotio da se čoviku otvori polje za vižbanje svoje snage i slabosti, dočim mu se u crkvi dovoljno označiva stupanj svih božjih svoj-

stvah do kog mu se je penjati slobodno. Ako nemože sve a ono može upoznati mnoge stvari ako će učiti. Ako nemože za sve uboge trpezu prostrti, a on može barem nekoliko siromakah nahraniti, i. t. d. U društvenom stanju svi se nemožemo na karuca četveroprežni voziti, svilom zaodivati u jilu i piću razgadjati, al to možemo da blata negazimo gdi piska ili kamenja imamo, da se odijemo i ako je to brašno baš i ječmeno da kruh dobar izpečemo, da jilo ukusno spravimo, pak evo da smo postali jednaki. — Jerbo se truditi jednako moramo, da se hrana i odieća privrudi, učiti jednako moramo ako želimo mah u čem nauku nabaviti; po jednom zakonu nas sude i obće terete razdijivaju. Drugu jednakost tražiti nije drugo već s onim Adamom se sdružiti koji se napinjao, da se uzpne na pristolje božje; čuvajmo se da nas ne sastigne negova kaštiga i budemo izagnani, iz onog blaženstva, ko je se nabavlja trudom i radom po svakog čovika bio taj činovnik, umjetnik trgovac, zanatlia, ili poljodilac.

Potribe svitovne ostaeće na vike razdijeljene, dakle moraju i ljudi razdijeljeni biti koji te nabavljaju. Svaki po stališu kakav muje providnosću božjom dopao, ima obavljati svoje dužnosti, ako smo te vršili ločno, jednaki smo u nagradi koja nas čeka jednog na njivi, drugog u radionici, trećeg u tvornici, četvrtog na piaci, petog u pisarni. Kad onako samo priko zida jedan drugog prigledamo strašna se vidi razlika, al kad blizu stupimo, vidimo da se mora jedan i drugi znaiti. Sad radost, sad se žalost izminjiva vrhu glave ovoga i onoga. A nije pričeno ni jednom, da si nabavi ona svojstva, koja su ovom ili onom stališu potrebna da stupi na njivu, radionicu, tvornicu ili pisarnu; neka si bira svaki otac po volji svojoj da za jednu ili drugu pripravi svoju dieu. Koje tomu kriv što u Subatičkoj i Bajskoj gimnasii što u Bajskoj i kalačkoj preparandii mal ne reko i sjemeništu nenalaziš bunjevca šokeca mladića. Tkoće biti kriv, ako morali budu bunjevci i šokeci u crkvi pridječiti, u škuli nauke pridavati, u uredu, obće ili županijske poslove odpravljati samo magjarski ili nimački, kad nije sina bunjevca, šokeca za činovnika sudiu, svećenika učitelja i. t. d. takoj jednakosti ni magjar ni nimac nije kriv nego bunjevac i šokac, no mi nehtismo sada o tom već samo o zanatliah se razgovarati. (Sliedi.)

Č I Č O V S K I B O Ž J A K.

(Pripovieda Blaž.)

V.

Naš narod običaje se veseliti božiću pokladam, uskrsu, Gjurgevu, Miholjicam, Grgurevu, Ilinju, berbi i kramu crkve. Al najveća su mu radost pivovi.

O božiću nije on bez zaobllice, slame, meda i češnjaka, — bez rakije i vina, bez muževnih popjevakah, sigarah na orase i lešnjake, kolačićah i bošićnikah jabukah. O pokladah i uskrsu bez pršutih (šunkih, butovah i lopaticah) i plovkanja, širikola i širišape. O Miholjicah penje se po drveću za zimzelenom. O Grgurevu je vikao pucnjavi i pucancem. O Ilinju šetnjam i posjetom. O berbi kolu, povračancu i hijukanju. O crkvenu godu najvećoj zanj svečanosti, dakle čistoći i gostoljubivosti. O pivu svakoj šali i lakrdiji. Svirali gudeci na gusle, il tutnjila gajdaševa prdaljka, oko odraslih hvataju se i malani, da poigraju, da se ponapiju i snašu veselo u kuću dovedu, da joj pripletu kundj i navuku poculjicu. Tko š njom igra mora da dukat najmanje u krajeari plati, a koga ona poljubi, od toga se mirazu nada. Zato briguje čauš, a da svo po redu teče stari svat i debeli kum.

U gjurgjevskom šumbriežkom kolu i glavom i tielom i okom i divotom bjaše Jelena prva vila krasotica. Djerdani a izpod njih čekini i taliri prikrihli njeno grlce i poprje. Odjeća joj bila čista svila i kadifa. Uz tri sestre, kćeri Šimićeve, bila je ona po starosti druga u 17. godini bujne mladosti. Ljubičastih obrazah, plavokosa, tankovita, čedna. Zubih sićušnih od bisera, očuh ko dvie sjajne zaljubljene zvijezde, što ih snimila sa vedra neba i stavila pod gusle obrvice. Grudi joj se u kolu nadimale, a pri pojci nožice poskakivale, rekao bi: natječe se s prvom vilom podunavkom il jadrankom.

Na oku joj u kolu stajao Dane, vidjen prviputa i sbog lje-

pote i bogata ruha zavidan mnogoj djevojci. Nuz nju je igrao Avram i kadkad joj koješta prišaptivao, a ona se nasmijavala.

Kako dakle svemu kolu i izšetalom Šumbriegu tako ni Jelenu nebjaše Dako nepoznat momak. I kad se kolo pri koncu razmahnuo i razpuklo, Dane je kao munja šinuo nuz Jelenu i pogledav ju posmjješno šaptuao joj: „do skora.“

Taj „doskora“ danas u život stupa.

Na naše Martiuje u večer dala je u prisustvu prosacah Jelena zaručnicu jabuku Daki. Sveštenik se doduše nešto uzprotivljivao, da neide u Slavoniju, toli daleko od svoga roda, da se njemu pogled već Dakin nedopada, a o njegovoj prošlosti, da se dosta koješta zla govori. On da je oduran klatežnjak, i šta ti ja sve znam. Na Jelenu, izgubivša svog Avrama, toliko je razžalošćena, da di bila pošla i za udovca i to čim dalje od Titoša. Jer i tako su ju ljudi krivičnu snalazili smrti Avramove i preko oka gledali, te joj u mjestu nebilo mirna obstanka.

Snuboci dakle otišli s djuvegijom u Budimee da se prirede za svatove. Pustimo ih s vida i pogledjmo časkom Jelenu.

U oči katoličke naše sv. Kate zabililo mirzom površje zemlje. Mjesec je provirivao bliedimi traci kroz granje šume na srbske grobove. U selu je grobna tišina. I šimaćevi, pripravivi sve nužno za sutra, poligali su. Niti čuješ zamračti mačku, nit zalajati pseto, — samo čuješ dje noćobdija suro kabanice botom u desnici tapa po smrznutih sokacih i tuli u rog navješćujuć sate.

Oko polnoći nasukali se nad Titoš oblaci i poprašili okolicu sniegom. Istom što je noćobdija, strika Taco, odpuhnuo jedanajestu uru, iz dvora starca sveštenika izjuro kola su dva mahnitna konja.

— Dobru noć, otče! — reče gost: dobru noć! odzovo starina.

Taco je prepoznao kapelana i kočijaša, sjedeća na kolih, i udarivše put Boje.

Došavši do groblja odbit će vodu i postati na putu. Kroz noćni sumrak i leden zrak čuli se težki uzdasi, jecanje i narićanje.

— Ivane, reče mladi pop kočijašu, — vidiš li ti štogod na groblju?

— Vidim, gospodine, kao da je čeljade?

— Postoj časkom taki ću doći, rekne kapelan, ovjesi dvocjevku i zamakne u šumu sa strane okle se najbolje vidilo čeljade.

— Nejdite, gospodine, il su mrtvi il vješćice, — nahudit će vam.

— Mrtvih ni vješćicalh neboji se svećenik, — a dva protivnika tvoja su diljko! pomisli kapelan i pogleda na pušku.

Stao je nuz hrast udaljen po prilici 15 korakah od groba, na kom je klečala ženska slika. Rukama je ovila zmračti krst i, s plača oniemila i onemogla pala duž groba jecajući:

— Avrame, blago moje! Avrame sve moje! Tko mi te oteo? nebo moje! Nedo mu Bog ni sreće ni zdravlja!

A šumom se razliegne: ni sreće ni zdravlja! A nehom odjekno djevojčina kletva: ni sreće ni zdravlja. A svi mrtvi uzdahnu: ni sreće ni zdravlja!

U to banu Pavo i Mišo, dva občinska lugara, od majiško šume, a striko Taco sa starcem Šimićem od sela i odvedu izvansebnu Jelenu kući. A iz šume prozujü uzdah: laku noć!

Jedna se zviezda okresnula nad titoškim grobljem, a druga ugasla nad Njemačkom Bojom.

VI.

Noć na osvit našoj sv. Kati na Mitrovićevu domu u Budimecih pretvorena je u sjajni dan. Tu se pije i pjeva, tu se zoibe i poje konjici, tu se mažu i spremlju četvera kola, oblače i cifruju svaci i nevjeste, tu se pune čuture i torbe, — sve se živo tuj raduje polazku u daleku Ugarsku.

Tko da opiše radost Gojkovu, kojom je pošao k svešteniku prviput da mu naviesti sina s ugarskom ljepoticom. Nu tko da pojmi i onu tugu, kojom ga je obalio oštroviti popo, da se nenada sretnoj ženitbi, jer se od ugarskoga sveštenika iz Titoša nećuju ponajbolji glasi. Al kraj svega toga Gojko se smirio i popove rieči u srcu sahranio. I on i Maca pripravili se međutim za svatove što su mogli ljepše i bolje. Oboje su ostali kod

knće budući stari i snemogli, a umjesto sebe poslali su sa si-
nom si rodjake i prijatelje.

Danica je istom danu uzmakla a svatovi su jur prebrodi-
li kod Miholjca Dravu. Kola za koli vilovitom hitrinom pre-
bruse Šikloš i o 10 uri nadju se u dvoru Šimićeve u Titošu.

Kratko vrijeme postojalo, dok se svati preobukli i malo
založili. Drugo je jur davno odzvonilo i pošto se krenuli povor-
kom uz gajdaša i ine talambase put doma Božjega odzvoni
skupa.

Iza službe Božje blagoslovit će na dugo i široko starac
sveštenik vjenčenike. A kada došo do one zaporkе: je li Jelena
komu drugomu ženitbu obećala? kanu joj dvie suze niz blicdo
lice. A sveštenik je primietio, kako zaručnik dršće, te zabunjen
nit zakletve valjano položiti nemože.

Neka tajna sila i bojaz uzdrkala je dušom Danilovom.
Pred oltarom Božjim, kako je kasnije čestoput pripovidao, ne-
ka tama navukla mu se na oči, a kroz tamu frecale ognjene
varnice na njegovu glavu. Muke su mu obuhvatile i srce i
mozak; on bijaše smućen, nepriseban.

Ruka mu je pri bračnom vezu drhtala ko šiba na vodi, a
čelo mu ladnim znojem zaznojilo. Sveštenik je bolest, padavice,
groznice il inu slabinu slutio; duševna borba nebila mu ni
kraj pameti. Vjenčanju su prisustvala i neka gospoda iz Boje,
Surdukina, Majiša i Vilanja, a među timi i kapelan stojeći
pod korom stupom zaklonjen.

Jelena je stupala iz crkve uza Daku lagano i ozbiljno.
Lice joj blicdo i sumorno odavalo je duboke brige. Oči je obo-
rila po pločnjaku crkve, a vienac joj s glave pao na crkvenom
pragu. Što je bilo pod svečanim vjenčanjem svieta, sve se čudi-
lo tim pojavom.

Popo je s kapelanom i sa zvonarom najposlednji išao iz
crkve. I u crkvištu rekao mu mladi prijatelj: oče! meni se
nedopada ova ženitba. Stari sveštenik makne ramenima i za
vjenčenici prekriži rukom. U tom plane Šimićeve štala, zvona
udare u juriš, svjetina se strče i osim slamnata krova spasi
kuću i komšinstvo. A popo će kapelanu: nesretni dobričina!
Sbog ženitbe i nebo ga kara!

Pirovnici u trajuću metežu, u zabuni i trki koji dje za-
mašio kašiku polievke (čorbe), koj latio hleba i komad mesa,
koj navrnuo čaturu i pehar, više su jeli stoječki neg sjedečki.
(Sliedi).

DOMAĆE LJEKARSTVO PIŠE B. M.

Kako se je pomašati kod onih, koji su otrovnimi plinovi i parami ones-
viešćeni ili zagušeni?

Bez potrebe dakle netreba se u takvom zadušljivom mje-
stu sagibati, nego upravo stajati, jer se takov zrak većinom pri
zemlji nahodi. Kad otvaramo podzemne svodove, grobove, špi-
lje . . . koje su duže vremena zatvorene ležale, ili duboke
zdence čistimo, osobito ako su pokriveni bili upotrebimo istu
pozornost kao i u podrumu; u duboke jame ili bunare dobro je
najprije pustiti ciev od vatrene štrealjke do dole, a drugi mje-
deni kraj gori ostaviti i neprestano usjana držati, kojim nači-
nom ova žestina neprestano pokvareni zrak prema gori vuče.
Uviek pako prije nego se tko unutar spusti, neka svjetiljku ili
sveću spusti do dna, ter ako ova i nadalje jasno gorjela bude,
slobodno je unj ići. Onomu, koji bi se usudio drugoga odatle
vaditi treba uz druga već rečena sredstva jedek oko prsa sve-
zati, da, ako i njemu pogibelj zaprijeti, znak za oslobodjenje
dati može. U friško bojadisanih ili bieljenih sobah netreba od-
mah obitavati, još manje spavati, dok se prije dobro neprozrače
i neugodan vonj neizgube. Znaci takvog pokvarenog sobnog
zraka jesu slični onim od ostalih zadušljivih para naime:
groznice, glavobolja, stezanje u prsih, hunjavica i kašalj. Ako
smo si ove bolesti navukli, pijmo mlake čajeve, ocat, držmo se
dosta toplo, da se dobro iznojimo, a ponajprije pobrinimo se za
čist zrak. — Iste nepogode znaju ljude i onda snaći, kada se u
jamice ili zahode, barutine i druga nezdrava i smrdeća mjesta
ići usudjuju, pak je zato i tu upotriebiti ono, što je o podrumih

rečeno; zahode poimence treba u redu držati; od vremena do
vremena modre galice prije u vodi raztopljene (1 funt na 5
funt vode) u nje bacati, osobito onda, ako su nam blizu stana,
jer je odanle dižući se gujilac veoma neugodan i škodljiv. Isto
čišćenje biva i sa karbolnom kiselinom (1 funta na 50 funti
vode). Željeznom galicom odkužuju se smetišta, djubrišta i os-
tala mjesta, gdje razno organske stvari gniju. Neugodno zau-
daranje odstranjuje i drveno ugljevje, raztopina soliēna nakise-
la vapna (chlorsaurerkalk), čime se duvarovi pod ili ino mjesto
poškropi, i u sirčetu namočene krpe objese, ili njime jednos-
tavno dobro poštrca.

RAZNE VIESTI.

Sjajno dvore će veći dio zime probavit u Budimu. Naš Sabor je u
Pešti 24. List. obnovio svoje zasjedanje. — **G. Gudycya** pridaje osnove
finalcialnih zakona po ovima će se dielom razpisano poreza popraviti, die-
lom porez ovcāt, a po onima ministara pravosudja, manjih stvari razsud-
jivanje povratit će se županiam, i više Sudov. ukinit već godinom 1875. —
Njih. Velicanstva Kralj i kraljica još ove jeseni pohodit će česku. — **Tur-
ci** bivaju sve gorji od kako jih kane kao ovake civilizirati. Skoro je jed-
n turčin ubijen u Podgorici. No turci su gotori ovakav čin takim potvoriti na
kršćane. Pa eto, ih baš prigodom bazara oružani nasrnu na kršćjane i ubi-
u 17 nevinih crnogoraca i više žena. Crnogorci su veo na ogorčeni. A Eoropa
nema za ovake grozne čine više od jednog arka papira. Šta je njoj do krvi,
muke, patnje i grozne smrti kršćjana, samo neka inglezom ostaju stovarišta
za njihove robe. — **Reforma** uvidja da u Europi nema danas nezavisno
žurnalistike, van one jedine klerikalne. Koji pišu novine ti su plaćeni da se
il bore za pruskog Bismarka, il da muća. Dakle sloboda misli i rieči samo-
je sačuvana u crkvi, u onima koji su evanđeoskim duhom nadahnuti. A
slobodomnjaci su janaci, gdje valja gaziti prava katoličko crkve gdje ne
sieku sablje, i neubijaju topovi. — **Znamenito je**: što Hrvatski velikani
van trojice, nisu učestvovali u radosti i narodnom veselju 19. list. o veli-
čanstvenoj svetkovini otvaranja Sveučilišta Zagrebačkog. Neznaci ovo, da
jim netreba hrvatska prosvieta.

G A Z D A L U K.

Prepričiti pre rano ukiselenje mlaka. Nekoji misle:
da je ovo dobro znati samo onim Tetami, koje miluju kafirat:
posli podne a u ljeto je u ovo doba teško naći neusirena mlaka.
Al ovi se varaju jel da mlako nepridje u kratko iz slatkog sta-
nja u kiselo, to je u interesu svake stanarice, koja želi ne samo-
da križke na spori, već da i masla nakupi. Jel mlako slatko a
ne kiselo daje skorup.

Na ovo nam savetuju izkušani stanari: da treba staja u
ljeto koja nije ledena već da je hladna. Da su mlične sude-
svaki put čisto i vrlo izaprane — drugo da se vodam koja se
uzima s kreča u friško zagašena obliu sude, i u toj barem pol
drugsata ostave a posli od kreča ladnom vodom izaperu. Ake
kreča nebi dobili onda je koristno i solajku ili pečenu pepeliku
raztopiti, i ovim topivom posude obmazati pak onda vrućom
vodom izprat. A u obće ako je moguće na vrućini muzare kra-
ve valja u košari držati, niti ih treba žestini vrlo hladnom vo-
dom pojit. Dakle je probitačno alov ranie vodom naliti, i kas-
nie krave natirati. Drugi pak uporablju na ovu svrlu kudiljna
sjemena brašno, od ovog brašna poldrug satlika zamute vodom,
u ovo uspu kašiku soli i dadu kravi na danu popit. Napokon
imajih i takvih koji usirenje i time priče: da u 60 icah mliēka
uspu jednu kašičisu mišadera.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Budimpešta 24. Listop. Žito ban. 85 fn. 4 f. 35—40 n.
89 fn. 4 fr. 95 nov. 5 ft. tisans. 85 fn. 4 fr. 55—65 n. 89 fn. 5 fr. 15—20
nov. Pestan. 85 fn. 4 fr. 50—60 n. 89 fn. 5 fr. 10—15 n. Stolnobiog. 85 fn.
4 fr. 60—70 n. 89 fn. 5 fr. 20—25 nov. — Raž 80 fn. 3 fr. 65—70 n. v.
— Ječam. 72 fn. 2 fr. 70—80 n. — Zob 50 fn. 2 fr. 17—20 n. — Kokuruz 3
fr. 80—85 n. carin. mž.

Novac. dukat 5 fr. 24—26 n. 20 frank 8 ft. 86—88 n. Srebro na
100 fr. 4 fr. 50 n. — 5 fr.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 24-og List. : 2' 10" nad 0. razte.

Požun 24-og List. : 1' 3" nad 0. "

V r i e m e : dani liepi, hladni i suhi.